N°. 3601. 1859.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.

Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan »het Bureau van DE TIJD."

WOENSDAG 9 MAART.

Advertentiën van *Zes* regels en minder worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 8 Maart.

FRANCISCUS JACOBUS VAN VREE, *door de barmhartigheid Gods en de gunst van den H. Stoel, Bisschop van Haarlem, Huisprelaat van Zijne Heiligheid en Assistent-Bisschop bij den Pauselijken Troon.*

Aan de geestelijkheid en de geloovigen van ons Bisdom. Zaligheid in den Heer.

Reeds herhaaldelijk hebben wij in onze tot U gerigte Herderlijke Brieven met mindere of meerdere uitvoerigheid gesproken over de onschatbare gave des Geloofs, *zonder welke het onmogelijk is aan God te behagen* (1) en over de pligten welke de Christen ten aanzien van het geloof te vervullen heeft. Het kan U niet verwonderen, Beminde Geloovigen, dat wij in eenen tijd zoo vol van dwaling en ongeloof, en zoo nalatig in het oefenen van de werken des geloofs, meermalen, en gestadig op dit onderwerp terugkomen. Want de volstrekte noodzakelijkheid des geloofs, en wel des levenden en door de liefde werkzamen geloofs, van den eenen kant, en, van den anderen kant, de strekking of zelfs de bepaalde toeleg van den boozen geest der eeuw om het geloof in hart en verstand der Christenen te verzwakken, te ondermijnen, te vernielen, vorderen van ons, *die van uwe zielen rekenschap zullen moeten afleggen* (2) dat wij U onophoudelijk met de hulp van Gods genade in het geloof versterken, en alzoo tegen de van alle zijden dreigende gevaren, voor zooveel in ons is, behoeden. Het is dan om aan deze onzen duren pligt te beantwoorden, dat wij bij het naderen van den heiligen Tijd die tot verdubbeling van ijver in alle heilzame overwegingen en oefeningen uitnoodigt, U komen onderhouden over uwe verpligting om U door de middelen welke God daartoe schenkt en met de hulp van den H. Geest, in het geloof meer en meer te volmaken, dat wil zeggen, de door Hem ingestorte gave steeds meer en meer tot uw heilgoed te maken, door verstand en hart, den geest met al zijne vermogens, voor de lichtende en verwarmende kracht des geloofs bestendig geopend te houden. Want dit doende, zult gij met het geloof de werken in de liefde verbinden; zult gij, rein van harte geworden, de waarheid steeds volkomener zien, en het goede, door de waarheid volkomener gekend, steeds vuriger beminnen; zult gij *van de kindschheid opgroeijen tot den volkomenen wasdom des mans, tot de maat des vollen leeftijds van Christus, en, de waarheid in liefde oefenende, in alle deelen toenemen in Hem, die het hoofd is, Christus* (3). Zietdaar, Beminde Geloovigen, dàt, wat onafgebroken uw streven moet zijn, met de woorden van den Apostel geschetst. Wij willen hierover eenige opmerkingen en wenken aan uwe godsvrucht voorstellen, met de dringende bede, dat gij ze ter harte nemet.

Gij weet, dat het geloof eene gave Gods is, niet slechts in zooverre als het ons als bovennatuurlijke kracht wordt ingestort, en als natuurlijk kenvermogen, door de zonde gekrenkt, voor het aannemen en omhelzen der van God geopenbaarde waarheden geneest, veredelt en verheft; maar ook in zooverre het voorwerp van dat geloof de zich zelven en zijne waarheid openbarende God is. Beide: het geloof waardoor wij de waarheid aannemen en omhelzen, en de waarheid die wij gelooven, worden ons door God geschonken. Maar nu, Beminde Geloovigen, is het ontwijfelbaar zeker, dat de gave Gods niet zonder minachting en beleediging van den gever ongebruikt gelaten kan worden, en dat het dus onze dure pligt is die gave naar de bedoelingen Gods aan te wenden. Wij moeten alzoo de ons ingestorte kracht oefenen op haar eigen voorwerp, en, derhalve, haar laten werken op ons natuurlijk vermogen, met haar, door haar, indringen in de geopenbaarde waarheid en ons door deze laten doordringen. Meent gij, dat, zoolang wij hier beneden leven, deze oefening ooit mag ophouden? dat gij ten haren aanzien ooit moogt zeggen: *het is genoeg?* Maar dan moeten wij U het woord van den H. Augustinus toeroepen: op den oogenblik, waarop gij zeggen zult: het is genoeg, zijt gij verloren. Immers, naar de uitspraak van den H. Apostel Paulus *leeft de regtvaardige door het geloof.* (1). Zoodra dus de werking van het geloof in den mensch ophoudt eindigt het leven des regtvaardigen, en daarom zou het ophouden van de oefening des geloofs de gewisse ondergang zijn van het regtvaardige leven.

Wij moeten ons dus immer in het geloof blijven oefenen. Doch ik zeg meer: wij moeten er ons zóó in oefenen, dat wij steeds vooruitgaan. Zoo ergens dan geldt hier het ware woord: die niet vooruitgaat, gaat achteruit. Want nog eens: de regtvaardige leeft door het geloof. Welnu, leven is doen, zoowel in het bovennatuurlijke als in het natuurlijke leven van het redelijke wezen, en minder doen is dus minder leven, en niets meer doen is ophouden te leven. Maar nu is het met het bovennatuurlijke leven zoo gelegen, dat hij, die steeds blijft streven ook steeds vooruitgaat, en dat derhalve het niet vooruitgaan eene vermindering van het streven veronderstelt. Die dus niet vooruitgaat, streeft minder, doet minder, en, bijgevolg leeft minder. Zietdaar, Beminde Geloovigen, waarom hij, wiens bovennatuurlijk leven niet toeneemt, in het geloof, waarvan dat leven de volmaking is, achteruitgaat, en waarom wederkeerig de achteruitgang in het geloof eene vermindering is van het bovennatuurlijke leven. Het is dus noodzakelijk dat gij, met de hulp der goddelijke genade onophoudelijk streeft naar volmaking van het geloof in U, en naar de volmaking van uw leven door het geloof.

En nu zult gij verlangen nader te vernemen, waarin dat streven bestaat. Dat streven, Beminde Geloovigen (zooals uit het gezegde reeds af te leiden is), bestaat hoofdzakelijk in drie dingen, die, ofschoon ze afzonderlijk opgenoemd worden, evenwel nimmer van elkander mogen worden gescheiden, maar steeds vereenigd moeten blijven. Zij zijn: eene steeds toenemende onderwerping van den mensch aan het hem door God ingestorte geloof; eene steeds volkomener opneming van de geopenbaarde waarheid; eene steeds volmaakter uitdrukking van die waarheid in het leven.

Wat het eerste betreft, herinnert U, om dit wel te begrijpen, het onvermogen van den menschelijken geest om uit eigene kracht tot het bovennatuurlijke op te stijgen, en daarbij de verduistering die hem door de erfzonde aankleeft. Maar de goddelijke deugd des geloofs, die hem wordt ingestort, is een bovennatuurlijk lichtvermogen, waardoor in hem de vatbaarheid, de geschiktheid, de vaardigheid tot het aannemen der bovennatuurlijke openbaring, tot het kennen der bovennatuurlijke waarheden, worden gebragt, en, zoo hij er zich aan overgeeft, worden ontwikkeld. Ik zeg: zoo hij er zich aan overgeeft, zich namelijk door dat goddelijke lichtvermogen laat doordringen, het met zich één laat worden; zich bestendig aan zijne werking onderwerpt. Dan wordt de mensch *een kind des lichts* (2), hij wordt zelf *licht in den Heer* (3). Het is deze onderwerping aan die bovennatuurlijke kracht welke ik met toepassing eener uitdrukking van den Apostel Paulus mag noemen *een gevangen geven van het verstand onder de magt des geloofs* (4). Het is waar dat deze onderwerping van den geest aan de werking der goddelijke kracht in iedere oefening des geloofs, hetzij ten aanzien aller geopenbaarde waarheden zamengenomen, hetzij ten aanzien eeniger geopenbaarde waarheid in het bijzonder, steeds ligt opgesloten maar het is niet minder waar, dat eene voorbedachte, opzettelijke onderwerping, met opgewekt bewustzijn onzer eigene ongenoegzaamheid en der ons verleende goddelijke gave, vergezeld daarenboven van dank en bede, hoogst raadzaam en vaak meer dan raadzaam is. Daartoe derhalve wek ik U op, Beminde Geloovigen, dat gij de aangeborene trotschheid des verstands zult vernederen, aan God als de oneindige waarheid en den *Vader des lichts* (5) uw verstand zult onderwerpen, Hem voor de gave des geloofs zult danken, en, in navolging van hem die bad: *Heer ik geloof, help mijne ongeloovigheid* (1) van God de bevestiging en ontwikkeling dier gave in U zult afsmeeken. Dit doende oefent gij reeds eenigermate de beide andere middelen tot vooruitgang in het geloof door U aan te wenden, en verkrijgt gij aanwas van licht en warmte tot volkomener kennis en omhelzing der waarheid.

Het tweede, dat tot uw streven behoort, is de steeds volkomener opneming van de geopenbaarde waarheid. Daardoor moet gij verstaan de steeds voortgaande uitbreiding en verdieping uwer kennis van den inhoud des geloofs, dat is van de door God geopenbaarde waarheden, zoodat gij in die waarheden onophoudelijk dieper indringt en er steeds volkomener van doordrongen wordt. Daartoe immers zijn zij geopenbaard, daartoe is het bovennatuurlijke lichtvermogen ingestort, dat zij niet slechts gedeeltelijk en oppervlakkig, maar in haren geheelen omvang, in al hare diepten, en in haren onderlingen zamenhang, waardoor zij inderdaad slechts ééne waarheid zijn, door de Christenen zouden gekend worden. Ik wil niet zeggen, Beminde Geloovigen, dat ieders verpligtingen ten dezen aanzien dezelfde of even uitgestrekt zijn. Die onderwijzen moet, heeft verpligtingen die niet rusten op die onderwijs moet ontvangen; die mindere gave verkregen heeft, kan met minder vruchten volstaan; ieder voldoet, als hij beantwoordt aan de hem gewordene roeping. Maar ieder is ook gehouden aan die roeping te voldoen, en die roeping is de volmaaktheid naar zijnen staat. Tot bereiking van die volmaaktheid wordt aan een ieder overeenkomstig de hem ten deel gewordene roeping genade van God verleend (2), en ieders pligt is het met deze genade mede te werken ten einde toe; want slechts hij "die ten einde toe volhard zal hebben, zal zalig zijn" (3). Gij moet dus, Beminde Geloovigen, wilt gij aan uwe roeping beantwoorden, wilt gij de christelijke volmaaktheid, ieder naar zijnen staat, bereiken, u steeds blijven toeleggen op de volmaking uwer kennis van de geopenbaarde waarheden; want die kennis behoort tot uwe roeping als Christen, en die waarheden zeggen u wat de volmaaktheid is die gij bereiken moet, zij verklaren de redenen om welke gij er naar streven moet, en zij wijzen u de middelen aan door welke gij haar bereiken kunt. En deze opmerking moet u doen beseffen, dat het niet voldoende is, die waarheden eens geleerd te hebben, maar dat zij u onophoudelijk levendig voor den geest moeten staan. Immers zonder het levendig bewustzijn dier waarheden, ontbreekt u het bewustzijn van datgene waarnaar gij streven moet, van de redenen waarom en van de middelen waardoor gij er naar streven moet. Maar dat streven, gij vernaamt het reeds, moet een volhardend streven zijn, mag geen dag, geen uur, mag nimmer onderbroken worden. Hoe zoudt gij dan de herinnering der goddelijke waarheden voor een tijd lang als ter zijde mogen stellen? Nog eens dan: er is een bestendige toeleg op vordering in de waarheid noodig, opdat zij èn goed gekend worde, èn steeds voor den geest tegenwoordig blijve.

Doch hier moet ik eene klagt uiten over helaas! velen, die schijnen te meenen, dat, wanneer zij eenmaal de kindsche jaren ontwassen en van het bijwonen der christelijke onderrigting voor de kinderen ontslagen zijn, zij nu niets meer behoeven te leeren, en ook geene herinnering van het eens geleerde meer behoeven. Ach! wat bedriegen zij zich! hoe onvolmaakt, hoe gering was hunne kennis toen zij de leerbanken verlieten, en hoedra is een gedeelte van het weinige dat zij geleerd hadden, uit hun geheugen vervlogen! Niet alzoo, Beminde Geloovigen, niet alzoo beantwoordt de Christen aan zijne roeping; niet alzoo streeft hij naar de volmaaktheid volgens zijnen staat; niet alzoo toont hij hoogschatting van de gave Gods, of werkt hij met de hem verleende genade mede. Integendeel hij wordt ontrouw, hij laat het geschonken talent ongebruikt, en hij stelt met groote zorgeloosheid zijne eeuwige zaligheid bloot aan het uiterste gevaar. Gij dan, volgt die roekeloozen niet na; maar zegt in opregte meening met den

---

(1) Hebr. XI. 6. (2) Ibid. XIII. 17. (3) Ad Ephes. IV. 13. e. v.

(1) Rom. I. 17. (2) Eph. v. 8. (3) Ibid. (4) Vergel. II Cor. X, 5. (5) Jac. I, 17.

(1) Marc. IX, 23. (2) Ephes. IV. 1 en v. (3) Matt. XXIV. 13.

Psalmist: „In uwe geboden (o Heer) wil ik mij oefenen, uwe wegen wil ik overdenken. Ik wil uwe voorschriften overwegen en uwe woorden niet vergeten" (1).

Maar wat zult gij doen, Beminde Geloovigen, opdat dit voornemen werkelijkheid worde? Het eerste, het voornaamste dat hier te doen valt, is het hooren van het woord Gods. Immers, zooals de Apostel Paulus leert, „het heeft God behaagd door de dwaasheid der prediking te behouden degenen die gelooven" (2); want, Jesus Christus heeft het Apostolaat in zijne Kerk gesticht met den last: „predikt het Evangelie" (3), „onderwijst alle volken.... hen leerende onderhouden alles wat ik u geboden heb" (4); en overeenkomstig daarmede deed onze goddelijke Leeraar deze uitspraak: „Zalig zijn, ze die het woord Gods hooren en onderhouden" (5). Het hooren, de verkondiging van Gods woord is derhalve het van God aan allen gegeven middel om tot de kennis der waarheid te geraken, in die kennis te vorderen, en alzoo naar de onderhouding te streven. Zich dit bewust, heeft dan ook de H. Kerk reeds in de eerste tijden van haar bestaan die verkondiging met het opdragen van het onbloedige offer zamengevoegd, zoodat van toen af in de godsdienstige bijeenkomsten der Christenen, gelijk thans nog op de Zon- en feestdagen, de prediking en het offer te zamen als ééne plegtige godsdienstoefening uitmaakten. En van hoe groot gewigt het geacht werd aan deze bijeenkomsten deel te nemen, blijkt, behalve van elders, uit de brieven van den H. Bisschop en Martelaar Ignatius. „Zorgt, zoo schrijft hij aan de Ephesers, dat gij dikwijlder te zamen komt tot de Eucharistie en de verheerlijking Gods. Want wanneer gij dikwijls zamenkomt, worden Satans krachten verzwakt, en wordt zijne verderfelijkheid door uwe eensgezindheid inhet geloof opgelost" (6). „Die niet mede zamenkomt, is reeds hoovaardig geworden en heeft zich afgescheiden. Want er staat geschreven: „God wederstaat den hoovaardige" (7). Dan ofschoon de predikatie en de H. Mis tot ééne godsdienstoefening zijn zamengevoegd, zoo belet dit evenwel niet dat ook op andere tijden en afgescheiden van het Offer, het woord Gods verkondigd wordt. Ieder onderrigt over de waarheden der christelijke openbaring, door den priester als dienaar der H. Kerk gegeven, is eene verkondiging van Gods woord, waarvan het bijwonen voor de geloovigen zijn nut heeft. Wij raden u zelfs ten dringendste aan om de onderwijzingen, die onder verschillende benamingen in menige kerk voor meer gevorderden of volwassenen allerloffelijkst gegeven worden, zooveel mogelijk te gaan hooren, opdat het welligt vergetene weder te binnen gebragt en het ontbrekende aangevuld worde, of zekerlijk opdat de reeds door u gekende waarheden in uw geheugen worden verlevendigd en dien ten gevolge grooteren en meer bestendigen invloed op uw leven verkrijgen.

Maar behalve dit eerste en voornaamste, zijn er nog andere middelen welke dienen kunnen om u in het geloof te doen vorderen, en welke ieder naar gelegenheid en omstandigheden behoort aan te wenden. De bestemming dezer middelen is wel niet om het hooren van Gods woord te vervangen; maar zij dienen om het woord Gods met meer nut te hooren, om de geheugenis van het gehoorde ter nadere overweging te vernieuwen, om het gebrekkig begrepene op te helderen, de verkregene kennis verder te ontwikkelen, en, ingeval iemand de openbare verkondiging van Gods woord óf in het geheel niet of slechts zeldzaam kan bijwonen, dit gemis eenigermate te vergoeden. Onder de daartoe strekkende middelen, welker gebruik ik evenwel in dit Herderlijk schrijven niet volledig behandelen kan, bekleedt eene eerste plaats het lezen van goede boeken, en wel voornamelijk van dezulke die onderrigtingen over de geloofswaarheden en over de daaruitvolgende pligten geven, die bestemd zijn om ons, hetzij door onderwijzingen en verklaringen, hetzij door voorbeelden, de deugden en het godsdienstig leven te leeren kennen, en om ons tegen de ondeugden en de flaauwheid en nalatigheid in het godsdienstige te versterken. Ik heb redenen om te vreezen, Beminde Geloovigen, dat er ten dezen aanzien niet weinig achterlijkheid bestaat. Velen toch lezen geene goede boeken, omdat zij in het geheel geen boeken lezen; anderen lezen wel boeken: sommigen verslinden ze zelfs: maar goede boeken die aan het hier besprokene doel dienstbaar kunnen zijn, lezen ze of in het geheel niet, of slechts bij uitzondering, of zoo vlugtig en gebrekkig dat die lectuur, niet ernstig gedaan, de gewenschte vruchten niet kan voortbrengen. Aan beiden, namelijk die in het geheel niet lezen en die geene goede, maar slechte of althans gevaarlijke boeken lezen, moet ik verwijten dat zij de gaven Gods ongebruikt laten, aan de laatsten daarenboven dat zij ze misbruiken. Voorzeker, Beminde Geloovigen, is de boekdrukkunst, waardoor het mogelijk geworden is de kunst van lezen algemeen te maken en aan die lezen kunnen een heilzaam voedsel voor verstand en hart in overvloed aan te bieden, een geschenk Gods aan het menschdom, en bepaaldelijk aan de Christelijke Kerk om het als een aan de prediking ondergeschikt maar krachtig werkend middel, tot vervolkomening vooral aan te wenden. En wat doen nu de Christenen, van welke ik spreek? *die* Christenen, in het land zelf daar God de boekdrukkunst liet uitvinden en waar nagenoeg gelijktijdig het godvruchtig boek dat na de H. Schrift het meest verspreid is (*de Navolging van Christus*) werd gemaakt? *Die* Christenen, over welke ik klaag, die ten gevolge van het vermelde geschenk Gods hebben leeren lezen, verwaarloozen het lezen van goede boeken, weigeren de hun aangebodene heilzame spijzen, alsof de gaven Gods slechts minachting verdienen! Ja sommigen hunner keeren het geschenk Gods tegen God, en vergiftigen zich aan de voortbrengselen der onzedelijke, der ongodsdienstige, der kettersche pers! Niet alzoo, Beminde Geloovigen, beantwoordt de Christen aan zijne roeping: niet alzoo toont hij zich dankbaar voor de goddelijke weldaden, of streeft hij naar de volmaaktheid die hij bereiken moet. Integendeel, hij verwaarloost zijne roeping, verwaarloost, ja bederft zich zelven. Die van U op dezen verkeerden weg zijn, dat zij hem verlaten, en dat zij allen op den goeden weg voortgaan. Geen slechte, geen gevaarlijke lectuur meer, maar daarentegen eene goede lectuur, en deze, naar ieders gelegenheid en omstandigheden, geregeld. Uwe zielzorgers zullen gaarne hierbij uwe raadgevers en leidsmannen zijn.

En nu wenschte ik nog wel uit te wijden over de wijze om met vrucht Gods woord te hooren en goede boeken te lezen, over de keuze dezer boeken, over de overweging van het gehoorde en gelezene, over nog andere middelen tot voortgang in het geloof, zooals de onderlinge gesprekken; maar ik moet dit alles, voor dezen keer althans, ter zijde laten, om nog eenige woorden te schrijven over de uitdrukking der goddelijke waarheid in het leven, voor zooverre wij die uitdrukking hier beschouwen, namelijk als deel makende van het streven naar vooruitgang in het geloof.

Geschapen naar het beeld en de gelijkenis Gods, en bestemd om in dit leven steeds volmaakter beeld en gelijkenis Gods te worden; gered van den val en in de Kerk van Jesus ingelijfd om het volmaakte evenbeeld Gods, dat ons in Jesus Christus geopenbaard is, steeds voor oogen hebbende, door zijne genade opgewekt en geholpen naar de gelijkenis met Hem te streven, *hetzelfde gevoelen te hebben dat in Hem was* (1) en alzoo tot *den vollen mannelijken wasdom*, *de maat des vollen ouderdoms van Christus* (2) te geraken; geroepen derhalve tot *de volmaaktheid omdat God onze Hemelsche Vader volmaakt is* (3), kennen wij én die roeping, én die volmaaktheid, én de middelen om haar te bereiken, slechts door de waarheid, en de waarheid slechts door het geloof. De waarheid door God geopenbaard, is voor ons als de verstandelijke uitdrukking, de voorstelling van dat alles, en door het geloof dat God ons instort, vatten wij de waarheid. Maar omdat wij onvolmaakt zijn, vatten we de waarheid slechts onvolkomen: immers indien we de volmaaktheid reeds bereikt hadden, zouden we hare uitdrukking, de waarheid, ook volkomen kennen. Daar wij nu evenwel onvolmaakt zijn en naar de volmaaktheid moeten streven door de waarheid die wij er van kennen te verwerkelijken, en daar de volmaaktheid, naar welke wij streven moeten de volkomene kennis der waarheid als bestanddeel, indien ik dit woord hier gebruiken mag, insluit, zoo is kennis der waarheid eene noodzakelijke voorwaarde van het streven naar de volmaaktheid, en wederkeerig het streven naar de volmaaktheid een streven naar volkomen kennis der waarheid. Wat volgt hieruit? dat de waarheid voor ons eerst volkomen daar staat als zij daad is geworden, en, dat zij in ons toeneemt naarmate wij in hare verwerkelijking vorderen. Zoo ziet gij dan, Beminde Geloovigen, dat de uitdrukking der waarheid in het leven, met andere woorden, het leven door het geloof, inderdaad behoort tot het streven naar volmaking van het geloof in ons. En hiermede verstaan wij duidelijker wat onze goddelijke Leeraar aan de Joden zeide (4): „Zoo iemand den wil Gods doet, die zal van deze leer (die ik verkondig) te weten komen of zij uit God is"; en wat Hij van zich zelven getuigde: „Ik ben het licht der wereld, die Mij volgt, wandelt niet in de duisternis, maar zal het licht des levens hebben" (5). „Ik ben de weg, de waarheid en het leven" (6). Wij zullen er te beter om begrijpen wat ons bevolen en beloofd is met de woorden: „Zalig zijn de zuiveren van harte, want zij zullen God zien."

Welaan dan, Beminde Geloovigen, toont dat gij geloovigen zijt, toont het door den bestendigen toeleg om met de genade Gods het geloof in u te volmaken, of u zelven te volmaken in het geloof. Dan zult gij in volle waarheid zijn *kinderen des lichts*, en *licht in den Heer*.

Wij willen bij deze gelegenheid niet nalaten uwe gebeden wederom te vragen voor de H. Kerk en haar zigtbaar Opperhoofd: voor Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning en Hoogstdeszelfs Huis: voor al uwe Overheden, zoo geestelijke als wereldlijke en inzonderheid voor Ons, die met de zorg uwer zielen beladen zijn.

Eindelijk, Beminde Geloovigen, Wij maken u bekend, dat Wij, krachtens de Ons van den Apostolischen Stoel verstrekte volmagten, heden wederom dezelfde dispensatiën in de kerkelijke wetten van onthouding verleenen, welke Wij verleden jaar verleend hebben, en dat wij daarvoor ook dezelfde voorwaarden stellen, zullende de Eerw. Heeren Pastoors de bedoelde vergunningen afkondigen.

En zal deze deze, in alle kerken van ons Bisdom, op den Zondag *Quinquagesima*, op de gebruikelijke wijze van den predikstoel, afgekondigd worden.

Gegeven te Sassenheim *den* 25 *Februarij* 1859.

FRANCISCUS JACOBUS VAN VREE.
Bisschop van Haarlem.
Op last van Zijne Hoogwaardigheid,
J. F. VREGT. Secretaris.

(1) Ps. 118. v. 15 en 16. (2) I. Cor. I. 21. (3) Marc. XVI. 15. (4) Matt. XXVIII. 19. 20. (5) Luc. XI. 28. (6) Ad Ephes. XII. (7) Ibid. V.

(1) Philipp. II. 5. (2) Ephes. 4. 13. (3) Matt. V. 48. (4) Joann. VII. 17. (5) Ibid. VIII. 12. (6) Ibid. XIV. 6.

De minister van Oorlog heeft bepaald, dat op Dingsdag, 5 April aanst., onder zijne nadere goedkeuring, door de hoofdadministratie van de hierna vermelde korpsen, in derzelver respektieve garnizoensplaatsen, op nieuw de leverantie zal worden aanbesteed van 80 remontpaarden, als: voor het 2e reg. dragonders te Arnhem, 30; voor het 3e reg. dragonders te Zutphen, 30 en voor het 5e reg. dragonders te Deventer, 20 paarden.

De officiële notering der prijzen van het Vee, alhier, besteed ter markt van gisteren, is als volgt: Runderen, wegende 600 ℔, 1e kwal. ƒ 220, 2e kwal. ƒ 200, 3e kwal. ƒ 180; dito, wegende 550 ℔, 1e kwal ƒ 200, 2e kwal. ƒ 180, 3e kwal. ƒ 160; dito, wegende 500 ℔, 1e kwal. ƒ 180, 2e kwal. ƒ 160, 3e kwal. ƒ 150. Melk- en Kalfkoeijen ƒ 120, ƒ 150, ƒ 170. Schapen ƒ 18, ƒ 20 en ƒ 24. Varkens golden 40, 44 tot 46 ct. het Ned. ℔.

Z. M. heeft benoemd: tot notaris binnen het arrond. Leeuwarden, ter standplaats de gem. Leeuwarden, mr. H. Albarda; en vergund aan den notaris P. Zeper Dz. om zijne standplaats als zoodanig van Minnertsga over te brengen naar de gem. Leeuwarden.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Maandag, 7 Maart.

In deze zitting is ingekomen het verslag betrekkelijk de algemeene begrootingen van staatsinkomsten en uitgaven over de jaren 1856 en 1857, hetwelk aan eene kommissie tot onderzoek is toegezonden.

Voorts is onder andere nog aan de Kamer door den heer C. J. Brand aan de Kaap de Goede Hoop aangeboden een exemplaar van het verslag der handelingen van het Parlement dier kolonie, bestaande uit een aantal boekdeelen.

Aan de Vergadering is medegedeeld dat door de afdeelingen benoemd zijn tot rapporteurs:

voor het wetsontwerp betrekkelijk de regterlijke organizatie en het beleid der justicie, de heeren Sander, van der Linden Dullert, Wintgens en Gevers Deynoot.

voor dat tot herziening der wet op het binnenl. gedistilleerd, de heeren Westerhoff, Poortman, Olivier, van Voorthuysen en Hoynck van Papendrecht; en:

voor dat tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen de heeren Dirks, van der Linden Olivier, Stolte en Duymaer van Twist.

De komm. van Rapporteus voor de wetsontwerpen:

tot onteigening van Grond voor den aanleg van een weg van Fijnaart naar Rosendaal;

tot wijziging der tarieven van sommige accijnsen; en

tot herziening der wet op den waarborg van gouden en zilveren werken hebben daaromtrent hare eindverslagen uitgebragt, zullende het tijdstip der beraadslaging nader worden bepaald.

De Kommissie belast met het onderzoek der vier overeenkomsten, gesloten met onderscheiden vorsten in Oost-Indië, heeft daaromtrent, bij monde van den heer Duymaer van Twist, rapport uitgebragt, over welks konkluzie nader zal worden beslist.

Nadat de Kommissie voor de verzoekschriften op eenige adressen betreffende het wetsontwerp tot herziening van het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer verslagen had uitgebragt, met welker konkluziën de Kamer zich achtereenvolgens vereenigde, zijn de algemeene beraadslagingen over die wetsvoordragt geopend.

Daarover voerden het woord de heeren Meijlink, Blaupot ten Cate, Schimmelpenninck, van Wintershoven, van Voorthuysen, de Poorter, Hoekwater en Dirks. De Kamer zal die algemeene beraadslagingen op morgen vervolgen.

Eindelijk is bepaald dat, na de behandeling van het thans in overweging zijnde wetsontwerp, zullen behandeld worden de konkluziën van eenige rapporten op regeringsbescheiden, alsmede het wetsontwerp tot vastelling van het eindcijfer van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1858, en die waaromtrent in de zitting van heden de Eindverslagen werden uitgebragt.

'sGRAVENHAGE, 7 Maart. Naar men verneemt heeft de beschuldigde G. A. Gunkel tot zijn verdediger gekozen den heer Mr. D. Léon.

NIJMEGEN, 7 Maart. Ll. Woensdag heeft op Heumens territoir, in de nabijheid dezer gemeente, een vreeselijk ongeluk plaats gehad. Een Groesbeeks ingezetene was, naar men zegt, bezig met het afkappen van eenig kwazenhout van Berkenboomen, toen de veldwachter, te Heumen gestationeerd, dit ziende en hem wil-

lende beletten met die houtdieverij voort te gaan, hem met een pistool dreigde, waarvan de haan ongelukkig overging, zoodat de kogel waarmede het geladen was, den delinquent in de zijde drong, ten gevolge waarvan hij des anderen daags overleden is. De justicie doet onderzoek naar het gebeurde en heeft eene lijkschouwing bevolen.

GRONINGEN, 5 Maart. In de heden gehouden zitting van den raad dezer gemeente heeft de voorzitter de verrassende mededeeling gedaan, dat bij hem van een onbekende een brief was ingekomen, inhoudende 4 bankbiljetten ten gezamenlijke bedrage van *f* 500, voor de gemeente Groningen, — zonder eenige nadere aanwijzing. De raad heeft besloten die som in dank aan te nemen.

Men leest in de Tweede Editie der *Amst. Courant*:

PARIJS 8 Maart. De *Moniteur* van heden bevat een dekreet, waarbij aan prins Napoleon, op zijn verzoek eervol ontslag wordt verleend als minister voor Algerië en de koloniën. Volgens gerucht zal de heer Chasseloup-Laubat tot zijnen opvolger benoemd worden.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

LONDEN, 8 Maart. De *Morning Herald* bevat eene depêche uit Dublin, meldende, dat het stoomschip *David Stewart*, hetwelk met Poërio en de andere Napelsche ballingen van Cadix naar New-York was vertrokken, te Queenstown is aangekomen. In volle zee waren de ballingen aan het muiten geslagen en hadden den kapitein genoodzaakt om naar Ierland koers te zetten.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Maart. 't Is moeielijk den verschillenden indruk te beschrijven, die in Frankrijk, en bijzonderlijk te Parijs, door de laatste verklaringen van den *Moniteur* is veroorzaakt. De zienswijze der dagbladen loopt in alle rigtingen. De *Presse* blijft tot oorlog overhellen; de *Gazette de France* ziet niet anders dan vrede; een derde zal den vrede prediken, wanneer Oostenrijk koncessiën heeft verleend, die met Frankrijks politiek overeenkomen, en zooals het officiële blad ze heeft voorgesteld — en dat blad is de *Pays*.

— In een korrespondentie, voorkomende in den *Nord*, leest men nopens het gisteren medegedeelde artikel van den *Moniteur*. „De beteekenis van dat artikel is duidelijk en verstaanbaar genoeg om den indruk dien het te weeg zal brengen aan te wijzen. Een enkele aanmerking is er op te maken. De taal er van is levendig, warm. Sommige uitdrukkingen zijn vrij sterk; en 't is misschien niet geheel en al de gewone taal der politiek bij de gouvernementen in zwang. Men zou zelfs in de vurige taal van die nota een waarborg kunnen zien voor de daarin uitgedrukte bedoelingen.

„Sedert eenige dagen begint, onder den invloed der stemming, ontstaan in de gemoederen in Europa zoowel als in Frankrijk, de toestand minder gespannen te worden. Het artikel van den *Moniteur* heeft daartoe veel bijgedragen, en groot is de indruk, in de officiële, diplomatieke en handelswereld, daardoor ontstaan. Veelvuldig en zeer verschillend zijn de verklaringen der redenen, welke tot het publiceren van dat artikel hebben geleid, 'twelk bij dezen teleurstelling, bij genen blijdschap wekt, en wel over de gevolgen die deze verandering van politiek in Piëmont kan veroorzaken, en over de juistheid van al wat de *Moniteur* aangeeft.

„De te Parijs aanwezige Italianen vreezen den indruk, dien het artikel in Turijn zal maken; sommigen voorzien de aftreding van graaf de Cavour; anderen eene omwenteling, die dezelfde rampen van 1848 zou kunnen na zich slepen.

„De heer Nigra, chef van het kabinet-Cavour, zal Maandag naar Turijn terugkeeren, om er de oorzaken van dien plotselingen omkeer te verklaren en de Italiaansche patriotten tot hoop aan te moedigen."

— Omtrent de stemming aan het Weener hof, waarover de bladen in den laatsten tijd reeds veel geschreven hebben deelt de *Courrier du Dimanche* het volgende mede in een brief uit Weenen:

„Ik zal u niet ontveinzen dat men aan het hof zeer oorlogzuchtig is; onze doorluchtige souverein is jong en moedig. Hij brandt van verlangen zich aan het hoofd van een leger te stellen, en spreekt van den oorlog met warmte en vastberadenheid.

„Graaf Buol, daarentegen is een tweede uitgaaf van graaf Walewski. Hij heeft veel ijver voor het behoud van den vrede, maar zoekt de wegen om den oorlog te vermijden even als een prokureur, met een goede regtszaak belast, in kleine hulpmiddelen heil zoekt na de groote te hebben uitgeput. De minister is lord Cowley aan het station te gemoet gegaan. Zij hebben beide als oude vrienden met elkander gesproken, en een oogenblik dacht graaf Buol, dat lord Cowley door zijn instruktiën alle moeijelijkheden uit den weg zou ruimen. Het leger, dat naar den strijd haakt, de generaals, die den tijd, aan onderhandelingen besteed, als verloren achten, hebben de aankomst van den Britschen staatsman met leede oogen aangezien. Algemeen stak men den draak met zijne zending."

— Luidens het *Mémorial diplomatique* wijst de depêche van Kardinaal Antonelli hoofdzakelijk op de twee onderscheidene hoedanigheden van den Paus, namelijk op die als wereldlijk vorst en als zigtbaar opperhoofd der Kerk. Verder leest men daarin:

„Pius IX meent in zijne hoedanigheid van vorst genoegzaam bij magte te zijn, om het aanzien zijner regering te handhaven en haar te doen eerbiedigen. Doch, zelfs ingeval Pius IX dat vertrouwen niet mogt bezitten, is hij toch als vader der geloovigen, en in zijne goddelijke roeping, van zijn pligt bewust, om, tot het behoud van den vrede en de broederlijke liefde onder de geloovigen, te verhoeden, dat de voortdurende bezetting zijner Staten door vreemde troepen aanleiding geve om den vrede der wereld te storen. Uit dien hoofde verzoekt de Heilige Vader, doordrongen van dankbaarheid voor de hem door HH. MM. den Keizer der Franschen en den Keizer van Oostenrijk bewezen bijstand, beiden mogendheden, met hem de noodige maatregelen te beramen, opdat in het korst mogelijk tijdsverloop de gelijktijdige ontruiming zijner Staten door de Fransche en Oostenrijksche troepen plaats hebbe."

— Niets is te dezer stede bekend van tegenvoorstellen door Oostenrijk aan lord Cowley gedaan.

— Onlangs had de Keizer, zoo leest men in een korrespondentie uit Parijs, een gesprek met een aanzienlijk personaadje, een Duitscher. Het onderwerp van het gesprek waren de demonstratiën in Duitschland tegen Frankrijk, die voor Lodewijk Napoleon niet zeer aangenaam zijn. Hij gaf dan ook zijn leedwezen te kennen over de vijandige gezindheid, welke in Duitschland tegen hem heerscht. „Het grootste deel mijner kindschheid en jeugd, zeide hij, heb ik daar doorgebragt en gestudeerd; Duitsche wetenschappen en Duitsche zeden heb ik leeren kennen en beminnen en voor dat land steeds veel sympathie en gehechtheid gehad. De felste aanvallen worden er nu tegen mij gerigt, die mij te meer grieven daar ik niet het minste vijandelijk oogmerk tegen dat land voed."

— Een telegram uit Turijn meldt, dat de bezetting van Genua die stad heeft verlaten en naar Novi is vertrokken; de burgerwacht voorziet thans aldaar in de dienst. Men voegt er bij, dat de burgerwacht te Turijn insgelijks binnen korten tijd in de wapenen zal geroepen worden. Nog meldt men uit de Sardinische hoofdstad, dat aldaar het berigt was aangekomen van het in staat van beleg stellen van Milaan. In de daartoe betrekkelijke proklamatie is afgekondigd, dat de bepalingen er van ten strengste zullen gehandhaafd worden.

— In het dagblad *Eden* 't welk te Monaco verschijnt leest men: „In een der laatste zittingen van den Piëmonteschen Senaat beantwoordde de heer de Cavour de redevoering van den markies de Brignolaen zeide: „Ik aarzel niet te verklaren, dat de Italiaansche vorsten het regt niet hadden hunne bezittingen aan Oostenrijk af te staan en zij door die handeling niet alleen den geest, maar ook de letter der traktaten degelijk hebben verkracht. Ik zeg, dat het een beginsel is van het nieuwe politiek regt; ik zeg dat het een groote vooruitgang der beschaving is het regt der prinsen niet te erkennen, om hunne volken, hunne eigenen vrijheid te verkoopen."

„Des heeren de Cavours daden zijn in zeer weinige overeenstemming met zijne woorden; want terwijl hij op de tribune verklaart, dat de prinsen het regt niet hebben hunne volken te verkoopen, wendt hij alle pogingen aan om den prins van Monaco te bewegen aan den Koning van Sardinië de steden van Menton en Roquebrune af te staan.

„Deze tegenspraak wordt den bekwamen man voor oogen gesteld, die op dit oogenblik over het lot van Sardinië te beslissen heeft."

— Het gerucht is verspreid, dat graaf Cavour minister-prezident in Sardinië, voornemens is zijn ontslag te nemen.

— Brieven uit Madrid behelzen, dat behalve de gevraagde sommen voor de verschillende ministeriën, in de Spaansche Kamer der Vertegenwoordigers een voorstel in diskussie is over een buitengewoon krediet van twee milliard realen, aan het gouvernement te verleenen voor de uitgaven van de acht volgende jaren. De gelden daartoe zouden worden verkregen door den verkoop der gemeente-goederen, van die der armengestichten, hospitalen, van het openbaar onderwijs enz., enz. De Kamer, door de beloften van het gouvernement verleid, om al wat door dien verkoop verkregen wordt aan openbare werken te besteden, zal waarschijnlijk er in toestemmen, 't geen niet alleen het groote vertrouwen zou toonen, dat zij in dit kabinet stelt, maar ook in de volgende kabinetten, die elkander in acht jaren tijds kunnen opvolgen; en dit zonder in aanmerking te nemen wat de heer Balmaseda heeft gezegd, namelijk, dat 't geen waarover men beschikt, het eigendom der armen is. De armen hebben in dien heer in de Kamer een verdediger gevonden en ook in den heer Aparisi y Guyarro, gedeputeerde van Valencia, die in de zitting van 17 jl. een merkwaardige rede heeft gehouden, welke diepen indruk maakte.

— Men schrijft uit Konstantinopel, dd. 23 Febr., aan de *Gazette du Midi*: De uit de vorstendommen ontvangen berigten zijn voor de Porte niet zeer gunstig. De voorstanders der Unie, aangemoedigd door de tot hiertoe verkregene uitkomsten, en wel door middel van een stelsel van vreesaanjaging, naar het voorbeeld der gebeurtenissen in 1792, stellen alles in 't werk om de vereeniging te bezegelen en des noods een opstand te bewerken, die niet anders dan door de tusschenkomst van een vreemd, een Turksch, Oostenrijksch of Russisch leger, zou kunnen onderdrukt worden, en tot de ernstigste verwikkelingen aanleiding geven.

De konsuls, vroeger magtig en gereed om tusschen de verdrukkers en onderdrukten op te treden, hebben sedert den Krimoorlog veel van hun aanzien verloren; want het is een niet te ontkennen hoewel schier ongeloofbaar feit, dat geheel de Muzelmansche bevolking van het binnenland de innige overtuiging heeft, dat de Fransche en Engelsche schepen niets hebben uitgevoerd, en het eigenlijk de Turken zijn geweest, door wie Sebastopol en de Russische vloot in de Zwarte Zee vernietigd werden. Sommige zelfs beweren, dat zij de Europesche troepen hebben gered en deze slechts in Turkije zijn gekomen om van hunne magteloosheid het bewijs te leveren.

ENGELAND.

LONDEN, 7 Maart. De krijgstoerustingen voor de marine worden dagelijks met grooten ijver voortgezet. Te Portsmouth zijn meer dan 600, te Woolwich 200 arbeiders aangenomen, om de in aanbouw zijnde fregatten ten spoedigste te voltooijen. Naar alle scheepswerven zijn bevelen gezonden om met den bouw der op stapel staande schepen niet te dralen. Er worden fabrieken opgerigt om in korten tijd een aanzienlijke hoeveelheid geschut, naar het model van Armstrong, gereed te maken. Armstrong, die den Staat zijne uitvinding geschonken heeft, zal, behalve de verheffing tot ridder, 20,000 £ tot belooning ontvangen.

— Tijdingen zoo even uit Weenen ontvangen, melden, dat lord Cowley aanstaanden Woensdag die hoofdstad zal verlaten.

— Miss Meriton White — nu met Mario gehuwd — welke Orsinis gedenkschriften heeft uitgegeven, en aan wie door den dichter Walter Savage Landor het beheer van zijn „Tyrannenmoordersfonds" (100 £) is opgedragen, bevindt zich thans in Amerika, waar zij voorlezingen over den toestand van Italië houdt.

— Een zonderling vonnis werd dezer dagen te New-Castle gewezen. Een pachter had in het vorige jaar van een apotheker een smeersel voor zijne schapen gekocht. Na het insmeren vielen er zware regens en het smeersel droop van de wol af in het gras. Dit door de schapen gegeten zijnde, stierven allen, ten getale van zeven honderd. De pachter klaagde den chemist aan; de jury was drie dagen bezig over de zaak en wees die ter gunste van den klager uit, door den chemist te veroordeelen tot betaling van £ 1400 (*f* 16,800) als schadevergoeding aan den pachter, zijnde £ 2 per schaap, op grond dat het smeersel een oorzaak was van den dood der schapen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 5 Maart. Het feest, door Lord Loftus eergisteren ter eere van Lord Cowley en zijne gemalin gegeven, is door geen enkel lid van het Fransche gezantschap bijgewoond.

— Het in Pruissen verschenen vlugschrift: Pruissen en de Italiaansche quæstie, waarvan hier slechts weinige exemplaren verspreid zijn, heeft wegens den heftigen anti-Oostenrijkschen toon, die er in heerscht, groote ontevredenheid gewekt. 't Is overigens onbetwistbaar dat de daarin voorkomende stellingen in Pruissen niet algemeen beaamd worden.

— Het *Staatsblad van Milaan* meldt in zijn Nommer van 3 dezer de terugkomst te dezer stede van den aartshertog Ferdinand Maximiliaan, gouverneur-generaal van het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk.

BERLIJN, 6 Maart. De nieuwe Oostenrijksche depêche is niet alleen aan Pruissen, maar aan alle Duitsche Bondsstaten gezonden. Zij is een vervolg op die van 5 Februarij en kan beschouwd worden als een antwoord op de Pruissische depêche van den 12e dier maand. Uit dit stuk blijkt, dat er een groot verschil van meening bestaat tusschen Oostenrijk en Pruissen over de verpligtingen der laatste mogendheid als lid van den Duitschen Bond. Pruissen, in aanmerking nemende, dat het buiten den Bond een der groote Europesche mogendheden is, wil de onafhankelijkheid zijner besluiten niet verbeuren door ze aan de uitspraak van den Bondsdag te Frankfort te onderwerpen, en behield zich daarom, in de depêche van 2 Februarij, zijn stelling als groote mogendheid voor. Wel wil het met andere Bondsstaten de maatregelen nemen, die het nuttig voor Duitschland zal achten, maar geenzins zich door den Bond een bepaalde staatkunde laten voorschrijven.

Dit voorbehoud is te Weenen niet geheel als geldig aangenomen, en in zijn nieuwe dépêche drukt graaf Buol dan ook de hoop uit, dat Pruissen, onder zekere omstandigheden a zijn stelling als Europesche mogendheid zal weten in verband te brengen met zijn pligten als lid van den Duitschen Bond.

Ook hierop schijnt het dat Pruissen reeds in een vertrouwelijke cirkulaire aan zijn gezanten bij de Duitsche mogendheden heeft geantwoord, en wel in den zin van zijn vroegere verklaring.

Het valt duidelijk in het oog, dat dit verschil van zienswijze — 'twelk zich trouwens reeds vroeger herhaaldelijk heeft geopenbaard — niet wordt bijgelegd, en zoo er twijfel blijft bestaan tusschen Oostenrijk en Pruissen over de pligten van den Duitschen Bond, hieruit, bij het eventueel vervliegen der hoop op vrede, groote moeijelijkheden zouden kunnen voortkomen.

Reeds nu heeft Oostenrijk, om onnoodige verdeeldheid te voorkomen, zijn voornemen laten blijken van geen vormelijk voorstel aan den Bondsdag te doen, ten aanzien der maatregelen, die genomen moeten worden als er een gevaar voor Duitschland dreigde, zoolang het leger in Italië nog niet op den voet van oorlog is gebragt. Evenwel vraagt men zich af, of Oostenrijk daartoe later zal overgaan op het gevaar af van Pruissens ondersteuning te moeten missen, en of in dat geval de Bondsdag zelf wel een besluit zal durven nemen, dat in plaats van de eenheid van Duitschland te bevestigen, wel eens tot groote verdeeldheid zou kunnen leiden.

Intusschen blijkt het hieruit ten volle, dat het berigt, door de *Dresdener Zeitung* gegeven, volgens 'twelk Oostenrijk den Bondsdag te Frankfort een voorstel had gedaan, om maatregelen te nemen met het oog op een mogelijken oorlog, voorbarig is geweest.

STADSNIEUWS.

238ste Staats-Loterij. (Prijzen van ƒ1000 en daarboven), 1ste Klasse, 2de Lijst. N°. 6280 ƒ2000, N°. 14191 ƒ1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 8 Maart.

BEVALLEN (3 Maart): M. C. Mohr, geb. Middelhoff, Z. — (4 Maart): J. M. Last, geb. Jacobi, Z. — (5 Maart): M. E. Sellenee, geb. Lelsz, Z.

OVERLEDEN (2 Maart): H. Sakkers, 87 j.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	ƒ 28,—	à	—	Pruissische	ƒ 34⅝	à	—
Napelsche	„ —,—	„	—	Spaansche	„ —,—	„	—
Div. in £	„ 11,67½	„	—	Hamb. Russ.	„ 33⅝	„	—
Eng. Russen	„ 11,67½	„	—	Russ. in Z. R.	„ 34¼	„	—
Fransche	„ 55⅝	„	—	„ „ P. R.	„ —	„	—
Belgische	„ 55¾	„	—	Polen „ Fl.	„ 26⅝	„	—

Buitenl. Spanje ƒ55 9/16. Nation. Met. ƒ30.—.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIËN.

Stukken à ƒ10 per Stuk	ƒ 9,65	à 9,75
Oude Geraude Dukaten	„ 5,50	„ 5,60
Wigtige Souvereinen	„ 11,70	„ 11,80
Pistolen	„ 9,55	„ 9,65
Stukken van 20 Franks	„ 9.30	„ 9,40

Baren Gouden Speciën à ƒ1442,60 per Ned. ₰ fijn 9½ à 10½ pc.

ZILVEREN SPECIËN.

Piasters per Stuk	ƒ 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Franks	„ 2,33	„ 2,36
Brabandsche Kroonen	„ 2,65	„ 2,70
Fransche	ƒ 2,70	ƒ 2,75
Pruissische Daalders	„ 1,74	„ 1,77
Zilver 1000 à 980	„ —,—	„ —,—
800 à 700	ƒ 104,20	à 105,—

HOLL. IJZEREN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1859.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrengst.
Januarij	77,105	ƒ 60,135.95	ƒ 13,012.96	ƒ 73,148.91
Februarij	78,485	„ 62,650.65	„ 13,110.47½	„ 75,761.12½
Totaal	155,590	ƒ 122,786.60	ƒ 26,123.43½	ƒ 148,910.03½

Wisselkoers.

2/m. Parijs	ƒ 55 11/16	2/m. Livorno	ƒ 39¼
Zigt „	„ 56 1/16	„ Napels	„ 78
2/m. Bordeaux	„ 55⅜	3/m. Petersburg	„ 172
½/m. „	„ 55¾	6/w. Weenen	„ 105
3/m. Madrid	„ 239	„ Augsburg	„ 99
„ Cadix	„ 241	„ Frankfort	„ 99
„ Sevilië	„ 238	2/m. Hamburg	„ 35 3/16
„ Bilbao	„ 238	Zigt „	„ 35⅜
„ Lissabon	„ 41	2/m. Londen	„ 11.72½
„ Porto	„ 41	Zigt „	„ 11.77½
2/m. Genua	„ 45⅞	Rotterdam	„ ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 7 Maart. België 2½ pc. 56.—p; 4½ pc. 98.—p; Metal. 69.25; Nation. 72.25p; Spanje 1½ pc. —.—; 3 pc. 41.—p.

MADRID, 5 Maart. Spanje 3 pc. 41.45; 1½ pc. 30.80.

LONDEN, 7 Maart. Cons. 95⅜; Braz. 5 pc. ——; 3 pc. Mexiko 20; 4½ pc. Peru 92¼; 3 pc. id. 74; 4½ pc. id. doll. bonds 82; Grenada uitgest. 5½; id. werkelijke 19¼; 5 pc. Venezuela 43¼; 2¼ pc. id. 16⅞; 3 pc. Port. 45⅝; 3 pc. Spanje 44; 1½ pc. id. 30⅛; Coupons 5⅛; Amortiz. 9; 4½ pc. Russen 99¾; 5 pc. id. 110; 2½ pc. Holland 64; 4 pc. id. 101½; Illinois Shares 64; id. 7 pc. Oblig. 80; Sardinië 80¼; Ecuador 15½.

WEENEN, 7 Maart. Met. 5 pc. 75.—; Nat. 78 20; Bank-Aktiën 890; Noord-Bahn akt. 170; Credit Anst. 197; O.-Fr. Spoorw. akt. 237; Lomb. Venetiaans. 91.—; Nieuwe 105.—; Wissel op Londen 3/m. 10.60; Goud 7; Zilver —.

BERLIJN, 7 Maart. Stiegl. 5de serie 101½; 6de id. 105½; Rusland 5 pc. 108½; Pruiss. Staats. 4½ pc. 99¾; Wissel op Londen 2/m. 6 th. 20½; Parijs 79⅝; Hamburg 151⅜, Amst. 141⅝, Weenen 89, Petersburg 99, Diskonto 4.

HAMBURG, 7 Maart. Mexikanen 4½; Spanje 3 pc. 37¾; 1½ pc. 28¼, Rusland 5 pc. 104, 4½ pc. —, Vereinsbank 97⅞, Noord-Duits. bank 81¾, Wissel op Londen 3/m. —.—; Amsterd. —.—, Diskonto 1¾.

FRANKFORT, 7 Maart. Metalliek 5 pc. 66½, Spanje 3 pc. 39½; 1½ pc. 29⅝, Wissel op Londen 117⅛, Weenen 107, Parijs —, Amsterd. —, Diskonto 3½.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	Rente	7 Maart	à		gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.	104	à		
Nederl. Bank	4 „		„		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	63	„	63⅛	63⅛
Dito Dito	3 „	75⅝	„	76⅛	76⅛
Dito Dito	4 „	96½	„	97¼	97¼
Amortisatie-Syndikaat	3½ „		„		
Aand. Handel-Maatsch.	„	141¾	„	142½	142½
Oost-Ind. Leening	4 „	96⅜	„		
Aand. Holl. Spoorweg			„		
Leening idem	4½ „		„		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ „		„		
Maatschappij van Weld.	4 „		„		
België, Cert. Adm. B. Bk	2½ „		„		
Dito *Rothschild*	2½ „	51¾	„	52½	52
Frankrijk, Certifikaten	3 „		„		
Spanje, Obligatiën	1½ „	29 15/16	„	30	30
Dito	3 „	48⅝	„	41	
Dito Binnenlandsche	3 „	40 5/16	„	40 7/16	40 5/16
Amortisable Schuld			„		
Bewijzen Coupon		5 1/16	„	5 3/16	
Crediet Instel. bij *Prost & C°.*			„		
Portugal, Obligatiën	3 „	44¾	„	45⅛	45⅛
Dito 1856	3 „	44¼	„	44¾	44¾
Uitgestelde			„		
Rusl., Obl. bij *Hope en C°.*	5 „	103⅝	„	104	103⅝
Dito bij idem 1828/1829	5 „	102	„	102¼	
Cert. bij idem 1831/1833	5 „	89¼	„	89½	
Dito bij idem 1840	4 „	84 9/16	„	84¾	84 9/16
Dito bij *Stieglitz*	4 „	85¼	„		
Dito Nieuwe	4 „		„		
Dito 5de Serie	5 „	97	„	97⅛	
Dito 1855, 6de Serie	5 „	99½	„	100¾	100⅝
Dito Adm. te Hamburg	5 „	99 3/16	„		
Dito dito te Londen	5 „	99½	„		
Dito dito dito	4½ „	96⅞	„		
Inschrijv. in Assignatiën	6 „		„		
Certifikaten van Dito	6 „		„		
Spoorweg Aktiën	5 „		„		
Polen, Aand. 1835, fl. 500		153	„		
Obligatiën	4 pCt.	79½	„	79¾	79¾
Pruissen, Oblig.	4½ „		„		
Aandeelen 1854	3½ „	206	„		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 „		„		
Dito dito	4 „	58½	„		
Dito Metalliek	5 „	65⅛	„	66 1/16	66⅜
Dito Rente Amsterdam	5 „	76½	„	78½	78¾
Dito Nationale 1854	5 „	66⅞	„	68½	68 7/16
Dito dito	2½ „	33¾	„	34⅝	34⅝
Weener Bankaktiën	ƒ	993	„	1000	
Dito Aand. fl. 250, 1838	„		„		
Dito dito „ 250, 1854	4 pCt.	310	„	316	
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			„		
Napels, Cert. bij *L en B.*	5 „		„		
Dito bij *Rotschild*	5 „		„		
Denemarken, Obl. te Lond.	5 „	99⅜	„		
Dito	3 „		„		
Braz. Geldl. 1824 v. £ 100	5 „	99	„		
Dito 1839 van £ 100	5 „	98½	„		
Dito 1843 „ „ 100	5 „	98½	„		
Dito 1852	4½ „		„		
Dito 1858	4½ „		„		
Sardinië	5 „		„		
Peru, Geldl. 1854	4½ „	89¾	„		
Dito te Parijs	„		„		
Ecuador, Oblig. 1855	1 „	15⅛	„	16⅜	
Venezuela, dito 6 pCt. thans	5 „	40	„	40 7/16	40⅜
Dito Uitgestelde	2½ „	15¾	„	15 15/16	15⅞
Grenada, Obligatiën	3½ „	17 11/16	„	17 13/16	17¾
Dito Uitgestelde		5 5/16	„	5⅜	
Mexiko, dito	3 „	19¼	„		
Nrd-Amer. Pl. Hope en C., Lett. A	ƒ	835	„		
Dito dito Lett. B	„		„		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.		„		
Amerik. Bank-Aktiën			„		
Illinois Spoorw. Aandeelen			„		
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.		„		
Louisiana	5 „	101¾	„	101⅞	
Grieken, Obl. Geldl. 1825	5 „	4¼	„		

Handel-Maatschappij kontant 141½, dito Leening 1858 4 pCt. —; Russische Spoorweg doorgef. 282¾, 88½; Hypotheek 4½ pCt. —; Er.-Oost. Spoorw.-Oblig. bij Hope 3 pCt. 128.

Met zeer levendigen handel was de markt algemeen williger gestemd.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3 pCt.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 4 Maart.

Tarwe in een doen met weinig handel: 135 ₰ o. witb. Poolsche ƒ336; 130, 131, 132 ₰ n. Geldersche ƒ245, 248, 250; 131 ₰ dito ƒ242, 128 ₰ n. Vriessche ƒ240.

Rogge weinig ter veil en iets hooger: 125 ₰ Galatz ƒ180; 126 ₰ Pruissische ƒ194; 117 ₰ Petersb. ƒ160; 116 ₰ ger. Ibrail ƒ140.

Garst in een doen: 105 ₰ n. Vriessche Winter ƒ153.

Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 120 ₰ Holsteinsche ƒ180.

Koolzaad: Fransch 64 £. Op 9 vaten Olie in April ek. 75, Sept. en Okt. 66½ £. *Lijnzaad* flaauw: 109 ₰ Riga in veil. ƒ98¾; 100/10 ₰ Kalkutta ƒ345. *Raapolie* op 6/w. ƒ42¾; Vliegend ƒ41½; 1° Mei ek. ƒ41 a 40¾; Sept., Okt., Nov. en Dec. ƒ38; *Lijnolie* op 6/w. ƒ31½; Vliegend ƒ30; 1° April ek. ƒ30¾ a 30; Mei ƒ30½; Sept., Okt., Nov. en Dec. ƒ31¾. *Hennepolie* op 6/w. ƒ35¼; Vliegend ƒ34.

SCHIEDAM, 5 Maart. Rogge. Verkocht: 145/2 ₰ Petersb. ƒ170 6/w.; 149/2 ₰ Fransche ƒ180 6/w.; 148/2 ₰ dito ƒ180 3/m. — Gerst: 135/2 ₰ Zweedsche ƒ175 kt. — Moutwijn ƒ15,50; Jenever ƒ21,—; Amst. Proef ƒ22,25 per Ned. vat zonder fust, zonder de Belasting. Spoeling ƒ1,80 per ketel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 7 Maart. Olie, Triton, en Larsson, Elisabeth, beide Batavia.

HELVOET, 7 Maart. Wijgers, Amicitia, New-York. Bakker, Maria, Triëst.

Advertentiën.

(1134) Heden overleed de jongste mijner lievelingen HILARIUS PETRUS, in den jeugdigen leeftijd van zestien maanden.

Dr A. A. [illegible].

SNEEK, 4 Maart 1859.

Eenige kennisgeving aan familie en bekenden.

(1139) Werd op den 22sten jl. mijn hart diep getroffen door het verlies mijner jongste Zuster, in het Liefde-Gesticht te Rotterdam, HELENA MARIA DOMINICA, zoo werd heden op nieuw mijn hart nog dieper gewond, daar het God behaagde mijne geliefde Echtgenoote ANNA CORNELIA TOCKELDEIJ, met wien ik circa 20 jaren een gelukkig huwelijk heb doorgebragt, in den ouderdom van ruim 45 jaren, voorzien zijnde met de Genademiddelen onzer Moeder de H. Kerk, na een smartelijk doch geduldig lijden van 8 maanden, zeer zacht en kalm tot zich te nemen, diep betreurd door mij en mijne twee kinderen, welke op verzoek van de overledene geen rouw zullen aannemen.

J. J. VAN DER VOORDEN.

LEYDEN, den 6 Maart 1859.

(1141) Heden overleed, tot onze groote droefheid, na tijdig van de Sacramenten der Stervenden voorzien te zijn geweest, de heer JOHANNES HEER, hoofdonderwijzer te Tilburg, in den ouderdom van 52 jaren.

TILBURG, 5 Maaart 1859. J. HEER,

Wed. HARING.

(1132) Tegen primo Mei of October e. k., vraagt men eene Catholijke **Huishoudster**, van beschaafden stand, goede getuigschriften kunnende produceren, de behandeling van Linnengoed enz. goed verstaande. Adres *franco* brieven onder de letters M. O. met opgave van salaris aan het Bureau dezer Courant.

(1138) Een Ouderloos **R. C. Meisje**, 17 jaren oud, sinds 4 jaren in het **Modevak** werkzaam, zag zich gaarne tegen Mei e. k. als zoodanig of in een **Winkel** bij R. C. verplaatst. Er zal meer op ouderlijke zorg dan wel op groot salaris gelet worden. Iemand hiertoe genegen worden vriendelijk verzocht zich per *franco* brieven onder letter A. aan te melden, bij den Boekhandelaar P. BECK te Alkmaar.

OPVOEDING.

Tegen een ruim jaargeld wenscht men in Gelderland, Noord-Braband of Limburg, twee **Jongelingen** van 14 en 17 jaren, in een godsdienstig, beschaafd R. K. Huisgezin te plaatsen, waar zij moederlijke zorg genieten en onder leiding van eenen Gouverneur voor de Hooge School bekwaam kunnen worden. Het antwoord *met naauwkeurige opgave* franco in te zenden onder de letters E. H. aan het Bureau van dit Dagblad.
(1121)

(1142) Fatsoenlijke Lieden van de R. C. Godsdienst, vragen gelegenheid hunnen 16 jarige Zoon, die 2 jaar in het vak is werkzaam geweest bij een bekwamen **Horologiemaker**, in kost en inwoning te besteden, en verder in het vak te doen bekwamen. Reflecterenden adresseren zich onder letter K. aan den Boekhandelaar L. DE FOUW te *Goes*.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.